

يَسْأَلُونَكَ عَنِ الشَّهْرِ الْحَرَامِ قِتَالٍ فِيهِ قُلْ قِتَالٌ فِيهِ
كَبِيرٌ وَ صَدٌّ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَ كُفْرٌ بِهِ وَ الْمَسْجِدِ
الْحَرَامِ وَ إِخْرَاجُ أَهْلِهِ مِنْهُ أَكْبَرُ عِنْدَ اللَّهِ وَ الْفِتْنَةُ
أَكْبَرُ مِنَ الْقَتْلِ وَ لَا يَزَالُونَ يُقَاتِلُونَكُمْ حَتَّى يَرُدُّوكُمْ
عَنْ دِينِكُمْ إِنِ اسْتَطَاعُوا وَ مَنْ يَرْتَدِدْ مِنْكُمْ عَنْ
دِينِهِ فَيَمُتْ وَ هُوَ كَافِرٌ فَأُولَئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ
فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ وَ أُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ
فِيهَا خَالِدُونَ (217) إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَ الَّذِينَ
هَاجَرُوا وَ جَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أُولَئِكَ يَرْجُونَ
رَحْمَةَ اللَّهِ وَ اللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ (218) يَسْأَلُونَكَ عَنِ
الْخَمْرِ وَ الْمَيْسِرِ قُلْ فِيهِمَا إِثْمٌ كَبِيرٌ وَ مَنَافِعُ لِلنَّاسِ
وَ إِثْمُهُمَا أَكْبَرُ مِنْ نَفْعِهِمَا وَ يَسْأَلُونَكَ مَاذَا

يُنْفِقُونَ قُلُوبَ الْعَفْوَ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ الْآيَاتِ
لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَ (219) فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَ
يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْيَتَامَى قُلْ إِصْلَاحٌ لَهُمْ خَيْرٌ وَإِنْ
تُخَالِطُوهُمْ فَإِخْوَانُكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ الْمُفْسِدَ مِنَ
الْمُصْلِحِ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَأَغْنَتْكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ
حَكِيمٌ (220) وَلَا تَنْكِحُوا الْمُشْرِكَاتِ حَتَّى يُؤْمِنَ
وَلَأَمَةٌ مُؤْمِنَةٌ خَيْرٌ مِنْ مُشْرِكَةٍ وَلَوْ أَعْجَبَتْكُمْ وَلَا
تُنكِحُوا الْمُشْرِكِينَ حَتَّى يُؤْمِنُوا وَلَعَبْدٌ مُؤْمِنٌ خَيْرٌ
مِنْ مُشْرِكٍ وَلَوْ أَعْجَبَكُمْ أُولَئِكَ يَدْعُونَ إِلَى النَّارِ
وَاللَّهُ يَدْعُو إِلَى الْجَنَّةِ وَالْمَغْفِرَةِ بِإِذْنِهِ وَيُبَيِّنُ آيَاتِهِ
لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ (221)

~~~~~

They ask thee concerning fighting in the prohibited month. Say: "Fighting therein is a grave (offence); but graver is it in the sight of Allah to prevent access to the path of Allah, to deny Him, to prevent access to the sacred mosque, and drive out its members." Tumult and oppression are worse than slaughter. Nor will they cease fighting you until they turn you back from your faith if they can. And if any of you turn back from their faith and die in unbelief, their works will bear no fruit in this life and in the hereafter; they will be companions of the fire and will abide therein. Those who believed and those who suffered exile and fought (and strove and struggled) in the path of Allah,- they have the hope of the mercy of Allah: and Allah is oft-forgiving, most merciful. They ask thee concerning wine and gambling. Say: "In them is great sin, and some profit, for men; but the sin is greater than the profit." They ask thee how much they are to spend; Say: "What is beyond your needs." Thus doth Allah make clear to you His signs: in order that ye may consider- (their bearings) on this life and the hereafter. They ask thee concerning orphans. Say: "The best thing to do is what is for their good; if ye mix their affairs with yours, they are your brethren; but Allah knows the man who means mischief from the man who means good. And if Allah had wished, He could have put you into difficulties: He is indeed exalted in power, wise." Do not marry unbelieving women, until they believe: A slave woman who believes is better than an unbelieving woman, even though she allures you. Nor marry (your girls) to unbelievers until they believe: a man slave who believes is better than an unbeliever, even though he allures you. Unbelievers do (but) beckon you to the fire. But Allah beckons by His grace to the garden (of bliss) and forgiveness, and makes His signs clear to mankind: that they may receive admonition.

~~~~~

لوگ پوچھتے ہیں ماہ حرام میں لڑنا کیسا ہے؟ اس میں لڑنا بہت برا ہے، مگر راہ خدا سے لوگوں کو روکنا اور اللہ سے کفر کرنا اور مسجد حرام کا راستہ خدا پرستوں پر بند کرنا اور حرم کے رہنے والوں کو وہاں سے نکالنا اللہ کے نزدیک اس سے بھی زیادہ برا ہے، اور فتنہ خونریزی سے شدید تر ہے۔ وہ تو تم سے لڑے ہی جائیں گے، حتیٰ کہ اگر ان کا بس چلے تو تمہارے دین سے تم کو پھیر لائے جائیں۔ (اور یہ خوب سمجھ لو کہ) تم میں سے جو کوئی اپنے دین سے پھرے گا اور کفر کی حالت میں جان دے گا، اس کے اعمال دنیا اور آخرت دونوں میں ضائع ہو جائیں گے۔ ایسے سب لوگ جہنمی ہیں اور ہمیشہ جہنم ہی میں رہیں گے۔ بخلاف اس کے جو لوگ ایمان لائے ہیں اور جنہوں نے خدا کی راہ میں اپنا گھر بار چھوڑا اور جہاد کیا ہے، وہ رحمت الہی کے جائز امیدوار ہیں اور اللہ ان کی لغزشوں کو معاف کرنے والا اور اپنی رحمت سے انہیں نوازنے والا ہے۔ پوچھتے ہیں: شراب اور جوئے کا کیا حکم ہے؟ کہو! ان دونوں چیزوں میں بڑی خرابی ہے۔ اگرچہ ان میں لوگوں کے لئے کچھ منافع بھی ہیں، مگر ان کا گناہ

ان کے فائدے سے بہت زیادہ ہے۔ پوچھتے ہیں: ہم راہ خدا میں کیا خرچ کریں؟ کہو: جو کچھ تمہاری ضرورت سے زیادہ ہو۔ اس طرح اللہ تمہارے لئے صاف صاف احکام بیان کرتا ہے، شاید کہ تم دنیا اور آخرت دونوں کی فکر کرو۔ پوچھتے ہیں: یتیموں کے ساتھ کیا معاملہ کیا جائے؟ کہو: جس طرز عمل میں ان کے لئے بھلائی ہو، وہی اختیار کرنا بہتر ہے۔ اگر تم اپنا اور ان کا خرچ اور رہناسہنا مشترک رکھو تو اس میں کوئی مضائقہ نہیں۔ آخر وہ تمہارے بھائی بند ہی تو ہیں۔ برائی کرنے والے اور بھلائی کرنے والے، دونوں کا حال اللہ پر روشن ہے۔ اللہ چاہتا تو اس معاملے میں تم پر سختی کرتا، مگر وہ صاحب اختیار ہونے کے ساتھ صاحب حکمت بھی ہے۔ تم مشرک عورتوں سے ہر گز نکاح نہ کرنا، جب تک کہ وہ ایمان نہ لے آئیں۔ ایک مومن لونڈی مشرک شریف زادی سے بہتر ہے، اگرچہ وہ تمہیں بہت پسند ہو۔ اور اپنی عورتوں کی نکاح مشرک مردوں سے کبھی نہ کرنا، جب تک وہ ایمان نہ لے آئیں۔ ایک مومن غلام، مشرک شریف سے بہتر ہے اگرچہ وہ تمہیں بہت

پسند ہو۔ یہ لوگ تمہیں آگ کی طرف بلاتے ہیں اور اللہ اپنے اذن سے تم کو
جنت اور مغفرت کی طرف بلاتا ہے، اور وہ اپنے احکام واضح طور پر لوگوں کے
سامنے بیان کرتا ہے، توقع ہے کہ وہ سبق لیں گے اور نصیحت قبول کریں گے

—

لوگ پوچھتے ہیں : ماہہ-ہرام میں لڑنا کسے ہے؟ کہو : उसमें लड़ना बहुत
बुरा है, मगर राहे-खुदा से लोगों को रोकना और अल्लाह से कुफ़र करना
और मस्जिदे-हaram का रास्ता खुदापरस्तों पर बन्द करना और हरम
के रहनेवालों को वहाँ से निकालना अल्लाह के नज़दीक इससे भी
ज़्यादा बुरा है और फ़ितना खूँरेजी से शादीदतर है | वे तो तुमसे लाडे
ही जायँगे हता कि अगर उनका बस चले तो तुम्हारे दीन से तुमको
फेर ले जाएँ | (और यह खूब समझ लो कि) तुममें से जो कोई अपने
दीन से फिरेगा और कुफ़र की हालत में जान देगा, उसके आमाल
दुनिया और आखिरत दोनों में ज़ाया हो जाएँगे | ऐसे सब लोग
जहन्नमी हैं और हमेशा जहन्नम ही में रहेंगे| बखिलाफ़ इसके जो लोग
ईमान लाए हैं और जिन्होंने खुदा की राह में अपना घरबार छोड़ा और
जिहाद किया है, वे रहमते-इलाही के जाइज़ उम्मीदवार हैं और अल्लाह
उनकी लगजिशों को माफ़ करनेवाला और अपनी रहमत से उन्हें
नवाजनेवाला है| पूछते हैं : शराब और जुए का क्या हुक्म है? कहो :
इन दोनों चीज़ों में बड़ी खराबी है | अगरचे इनमें लोगों के लिए कुछ
मुनाफ़े भी हैं, मगर इनका गुनाह उनके फ़ायदे से बहुत ज़्यादा है |

~~~~~

पूछते हैं : हम राहे-खुदा में क्या खर्च करें? कहो : जो कुछ तुम्हारी ज़रूरत से ज़्यादा हो इस तरह अल्लाह तुम्हारे लिए साफ़-साफ़ अहकाम बयान करता है, शायद की तुम दुनिया और आखिरत दोनों की फ़िक्र करो । पूछते हैं : यतीमों के साथ क्या मामला किया जाए? कहो : जिस तर्ज़े-अमल में उनके लिए भलाई हो, वही इखतियार करना बेहतर है । अगर तुम अपना और उनका खर्च और रहना-सहना मुश्तरक रखो तो इसमें कोई मुज़ायका नहीं । आखिर वे तुम्हारे भाई-बन्द ही तो हैं । बुराई करनेवाले और भलाई करनेवाले, दोनों का हाल अल्लाह पर रौशन है । अल्लाह चाहता तो इस मामले में तुमपर सख्ती करता, मगर वह साहिबे-इखतियार होने के साथ साहिबे-हिकमत भी है । तुम मुशरिक औरतों से हरगिज़ निकाह न करना, जब तक कि वे ईमान न ले आएँ । एक मोमिन लौंडी मुशरिक शरीफ़जादी से बेहतर है, अगरचे वह तुम्हें बहुत पसन्द हो । और अपनी औरतों के निकाह मुशरिक मर्दों से कभी न करना, जब तक वे ईमान न ले आएँ । एक मोमिन गुलाम मुशरिक शरीफ़ से बेहतर है, अगरचे वह तुम्हें बहुत पसन्द हो । ये लोग तुम्हें आग की तरफ़ बुलाते हैं और अल्लाह अपने इज़्ज़न से तुमको जन्नत और मगफ़िरत की तरफ़ बुलाता है, और वह अपने अहकाम वाज़ेह तौर पर लोगों के सामने बयान करता है, तवक्को है कि वे सबक़ लेंगे और नसीहत क़बूल करेंगे ।